

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 STOCKHOLM

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2012-820-STA

ER REF Dnr 12-11920

2013-02-06

Remissyttrande om riskviktsgolv för svenska bolån

ESTABLISHED 1668

Riksbanken tillstyrker Finansinspektionens förslag att införa ett riskviktsgolv på 15 procent för portföljen av svenska bolån. Riksbanken har vid tidigare tillfällen framhållit behovet av högre riskvikter för svenska bolån och välkomnar därför att dessa höjs.¹ Skälen till detta är att de strukturella förändringar som har skett på bostadsmarknaden innebär att riskvikter baserade på historiska förluster inte behöver vara representativa för framtida förluster. Det finns dessutom en betydande osäkerhet kring hur väl de skattade riskvikterna återspeglar bolånens kreditrisk. Därtill tar de inte hänsyn till de indirekta, och till stor del externa, effekter som är förknippade med bostadsutlåning. Mot denna bakgrund anser Riksbanken att Finansinspektionens förslag är motiverat och att den metod som Finansinspektionen föreslår för att införa riskviktsgolvet som ett pelare 2-krav är lämplig i dagsläget eftersom det råder osäkerhet kring EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk. Vidare menar Riksbanken att riskviktsgolvet utgör ett komplement till det lagstiftade golvet för bankernas kapitalbas som följer av de så kallade övergångsreglerna eftersom riskviktsgolvet tillämpas på ett högre kärnprimärkapitalkrav än övergångsreglerna.

Riksbanken anser vidare att det finns behov av en grundlig och generell översyn av användningen av interna modeller för att skatta riskvikter. Syftet med översynen bör vara att försöka hantera både de metodproblem och de samhällsekonomiska implikationer som är förknippade med dessa modeller. När det specifikt gäller riskvikter för svenska bolån anser Riksbanken att det även finns skäl att analysera om dessa behöver höjas ytterligare.

Dessutom anser Riksbanken att när EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk är färdigförhandlat bör det utvärderas om det finns bättre sätt att uppnå syftet med riskviktsgolvet. I denna utvärderingen bör det särskilt beaktas om metoden ska omprövas beroende på om övergångsreglerna tillämpas även efter den 31 december 2013 eller om andra motsvarande regler införs i lagstiftningen. I detta sammanhang bör Finansinspektionen också utvärdera vilka konsekvenser detta får för kravet på bankernas kapitalbas med utgångspunkt i att detta krav inte ska bli lägre jämfört med kravet enligt de nuvarande övergångsreglerna.

¹ Se rutan Höjda riskvikter för svenska bolån främjar den finansiella stabiliteten, *Finansiell Stabilitet 2012:1*, Sveriges riksbank, Protokoll från Samverkansrådets möte den 2 oktober 2012 och Protokoll från Samverkansrådets möte den 24 februari 2012.

Riksbanken delar Finansinspektionens bedömning att införandet av ett golv på 15 procent inte innebär något större behov av anpassning för bankerna eftersom bankerna redan idag håller mer kapital än vad som krävs enbart sett till riskvikterna, bland annat som en följd av övergångsreglerna, samt att golvet till stora delar redan är omhändertaget i prissättningen av bolån. Avslutningsvis bedömer Riksbanken att fördelarna med åtgärden klart överstiger kostnaderna.

Finansinspektionen föreslår ett riskviktsgolv på 15 procent för svenska bolån på portföljnivå. Bakgrunden till detta är att riskvikterna för svenska bolån, som bankerna använder för att beräkna hur mycket kapital de ska hålla, är mycket låga i såväl absoluta termer som i en internationell jämförelse.² Samtidigt har det skett strukturella förändringar på den svenska bostadsmarknaden under de senaste 20 åren som kan ha betydelse för de riskvikter som ges till svenska bolån. Exempelvis har skuldsättningen i förhållande till disponibel inkomst ökat, förstagångsköparnas belåningsgrad har trendmässigt stigit, en större andel hushåll betalar rörlig ränta och andelen amorteringsfria lån har ökat.

Riksbanken anser att riskvikterna för svenska bolån behöver höjas för att främja den finansiella stabiliteten.

Bankernas kapital och särskilt det så kallade kärnprimärkapitalet utgör en central del av deras motståndskraft. God motståndskraft inkluderar att bankerna ska kunna ingjuta förtroende hos marknadsaktörer och allmänhet även vid kraftiga störningar som exempelvis ett betydande bostadsprisfall. Det lagstadgade kapitalkravet anger därför den lägsta nivå som en banks kapital ska uppgå till i förhållande till dess riskvägda tillgångar. De riskvägda tillgångarna beräknas genom att exponeringsbeloppet för varje kreditexponering multipliceras med en riskvikt.

I Basel I-regelverket var riskvikten för olika exponeringar fastställd i regelverket. I och med Basel II fick banker möjlighet att själva, efter tillstånd från tillsynsmyndigheten, beräkna riskvikterna med interna modeller (den så kallade interna riskklassificeringsmetoden, IRK).³

Givet betydelsen av riskvikten för det lagstadgade kapitalkravet följer att bruket av interna modeller för att beräkna riskvikter har en stor påverkan på bankernas motståndskraft. Användningen av interna modeller är därför en viktig fråga för främjandet av den finansiella stabiliteten. Internationellt pågår också en debatt kring användningen av interna modeller. I såväl Baselkommittén som inom den europeiska bankmyndigheten, EBA, pågår utredningar och diskussioner. I exempelvis Storbritannien, Schweiz och Norge har centralbanker och ansvariga myndigheter även uppmärksammat problem med användningen av interna modeller och föreslagit åtgärder.⁴ I det norska fallet har diskussionen i första hand rört de låga riskvikterna för norska bolån. Inom ramen för det nordisk-baltiska samarbetet i Nordic Baltic Macroprudential Forum, NBMF, har de deltagande myndigheterna kommit överens om att genomföra en kartläggning av riskvikter i respektive land.

Alla stora aktörer på den svenska bolånemarknaden använder interna modeller baserade på historiska kreditförluster för att beräkna riskvikter för bolån. Eftersom svenska banker har en historia med näst intill obefintliga kreditförluster på bolån är riskvikterna på bolån mycket låga. I dagsläget ligger riskvikterna för svenska bolån i

² Se rutan Höjda riskvikter för svenska bolån främjar den finansiella stabiliteten, *Finansiell Stabilitet 2012:1*, Sveriges riksbank.

³ Se bilaga för en utförligare beskrivning av IRK-metoden.

⁴ *Financial Stability Report*, november 2012. Bank of England, *Financial Stability Report*, juni 2012. Swiss National Bank, *Finansiell Stabilitet*, november 2012. Norges Bank samt brev från det norska finansdepartementet *Kapitalkrav og risikovekter for boliglån*, 17 december 2012.

genomsnitt på knappt 6 procent. Detta kan jämföras med den riskvikt på 50 procent som stipulerades i Basel I och den riskvikt på minst 35 procent som gäller enligt Basel II för de banker som inte använder interna modeller.⁵ De svenska riskvikterna är dessutom låga i ett internationellt perspektiv.

De låga riskvikterna på svenska bolån har dock inte fått fullt genomslag på bankernas kapitalkrav eftersom det vid övergången från Basel I till Basel II infördes ett generellt golv, de så kallade övergångsreglerna, för institut som använder interna modeller. Golvet innebär att en banks kapitalbas inte får understiga 80 % av vad den skulle ha varit enligt Basel I.

Ursprungligen var golvet tänkt att vara temporärt. Men 2009 bestämde Baselkommittén att golvet skulle gälla tills vidare och EU (och Sverige) förlängde nyligen golvet, i avvaktan på EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk CRR/CRD4, till den 31 december 2013.

De låga historiska kreditförlusterna på svenska bolån kan förklaras av att de svenska hushållen under de senaste 20 åren har haft en stark betalningsförmåga till följd av en allmänt god ekonomisk utveckling och ett välutbyggt socialförsäkringssystem. I Sverige är det också ovanligt att köpa en bostad i spekulativt syfte (så kallad "buy-to-let"), vilket är fallet i en del andra länder. Dessutom har privatpersoner i Sverige enligt lag ett stort ansvar för att betala ränta och amorteringar på sina lån, vilket bland annat innebär att konkurs inte är någon utväg för en privatperson som vill bli av med sina skulder. Slutligen har de stigande bostadspriserna i Sverige ofta lett till att bostadens värde har täckt skulderna för de hushåll som tvingats sälja sin bostad.

En del av dessa faktorer kommer sannolikt även framöver att hålla tillbaka kreditförlusterna. Men under de senaste 20 åren har det skett strukturella förändringar på bostadsmarknaden som historiska data inte fullt ut fångar. Exempelvis har skuldsättningen i förhållande till disponibel inkomst ökat, belåningsgraden hos förstagångsköpare trendmässigt stigit, andelen hushåll som betalar rörlig ränta vuxit vilket gör hushållen mer sårbara för oförväntade ränteuppgångar samt andelen amorteringsfria lån tilltagit. Vidare har det på senare år skett reformer av de sociala skyddsnetten, exempelvis av arbetslöshetsförsäkringen, som innebär att hushållens finansiella styrka vid en konjunkturnedgång kan ha försvagats.⁶ Riksbanken anser därför, i likhet med Finansinspektionen, att riskvikterna för svenska bolån inte behöver vara representativa för möjliga framtida förluster och att de som en följd av detta behöver höjas.

Ett annat skäl till att riskvikterna behöver höjas är att osäkerheten kring skattningarnas träffsäkerhet är stor. Ett annat problem, utöver de strukturella förändringarna, är att det krävs mycket långa tidsserier för att skattningarna av riskvikterna ska bli tillräckligt tillförlitliga. Denna osäkerhet utgör särskilt ett problem när riskvikterna är låga eftersom en underskattning av riskvikten kan leda till att de oförväntade förlusterna överstiger kapitalbasen, vilket kan utlösa en finansiell kris med betydande samhällsekonomiska kostnader som följd.⁷ Därför anser Riksbanken att riskvikterna bör höjas av försiktighets skull även om vilken säkerhetsmarginal som behövs i slutändan är en bedömningsfråga.

⁵ Riskvikten i Basel I för bostadsrätter var 100 procent eftersom utlåning till bostadsrätter inte var definierad som fastighetsutlåning i det regelverket.

⁶ Både Riksbanken och Finansinspektionen bedömer att den svenska hushållssektorns betalningsförmåga är god, se *Finansiell Stabilitet 2012:1*, Sveriges riksbank, respektive *Den svenska bolånemarknaden, 2012*, Finansinspektionen.

⁷ Se bilaga för en förklaring av innebörden av oförväntade förluster i Basel II-regelverket.

■ Dessutom ger analyser som Riksbanken har genomfört indikationer på att variationen mellan bankers riskvikter på bolån i stor utsträckning kan förklaras av skillnader mellan bankernas interna modeller snarare än de vedertagna faktorer som normalt påverkar risken i de individuella krediterna, till exempel låntagarens belåningsgrad och inkomst.⁸ Den brittiska tillsynsmyndigheten, FSA, har genomfört en mer omfattande studie med samma frågeställning.⁹ I den studien gavs ett antal banker i uppgift att beräkna riskvikter för en hypotetisk portfölj. Det visade sig att de riskvikter som bankerna räknade fram uppvisade stor variation. Även om en viss variation kan förekomma exempelvis beroende på hur konjunkturkänsliga riskvikter bankerna använder så anser Riksbanken att dessa studier stärker argumenten för att tolka de riskvikter som bankerna själva beräknar med försiktighet.

Det finns också anledning att ifrågasätta de låga riskvikterna med utgångspunkt i ett vidare samhällsekonomiskt perspektiv. Även om man med säkerhet hade vetat att de låga riskvikterna på svenska bostadslån varit korrekt beräknade utifrån riskerna i den enskilda krediterna, så finns det indirekta, och till stor del externa, kostnader förknippade med en alltför generös bostadsutlåning. Dessa effekter, som även Finansinspektionen diskuterar, är i stor utsträckning en följd av den svenska konkurslagstiftningen och det svenska välfärdssystemets utformning som innebär att hushållen även i ansträngda ekonomiska situationer fortsätter att betala ränta och amorteringar på sina bolån, men i stället minskar andra utgifter, vilket kan förstärka en konjunkturedgång. När hushållens betalningsförmåga försämras är det således de icke-finansiella företagens ekonomiska ställning och de offentliga finanserna som påverkas först, innan bankerna börjar göra kreditförluster på själva bostadsutlåningen. Riskvikterna på bostadslån tar alltså inte fullt ut hänsyn till dessa indirekta effekter som följer på en alltför generös bostadsutlåning. Dagens riskvikter är därför sannolikt för låga i ett bredare samhällsekonomiskt perspektiv.

Riksbanken anser att ett riskviktsgolv på minst 15 procent är motiverat och att den av Finansinspektionen föreslagna metoden, att införa golvet som en del av den samlade kapitalbedömningen, är i dagsläget lämplig.

Mot bakgrund av ovannämnda skäl för att riskvikterna för svenska bolån behöver höjas anser Riksbanken att ett riskviktsgolv för svenska bolån på minst 15 procent är motiverat.¹⁰ Även om ett golv kan innebära en minskad riskkänslighet anser Riksbanken att fördelarna med ett golv klart överväger denna nackdel. Ett golv innebär en tydlig och transparent miniminivå för riskvikterna. Detta leder i sin tur till att flera av de problem som Riksbanken har identifierat med dagens låga riskvikter minskar. Framförallt ger ett golv en viss försäkring mot den osäkerhet som finns beträffande träffsäkerheten i skattningen av riskvikter, vilket stärker förtroendet för bankernas kapitalstyrka. Detta är som tidigare nämnt särskilt motiverat i ljuset av de låga riskvikterna för svenska bolån.

Samtidigt innebär de tidigare nämnda övergångsreglerna att det redan idag finns ett lagstiftat golv för hur lågt kapitalkravet kan sjunka. Övergångsreglerna innebär att en banks kapitalbas inte får understiga 80 procent av kapitalkravet i Basel I. Riskvikterna enligt Basel I var 50 procent för bostadsfastigheter och 100 procent för bostadsrätter. Det innebär att riskvikterna enligt övergångsreglerna är 40 procent för bostadsfastigheter respektive 80 procent för bostadsrätter, vilka är avsevärt

⁸ Denna observation bygger på en enkel regressionsanalys med riskvikt som beroende variabel baserat på drygt nio tusen observationer. De förklarande variabelerna är bankspecifika dummyvariabler, låntagarens belåningsgrad, inkomst och kvar-att-leva på i relation till inkomst. De bankspecifika variabelerna bidrar med drygt 14 procent av hela regressionens förklaringsgrad (R²) på knappt 16 procent.

⁹ *Results of 2009 Hypothetical Portfolio Exercise for Sovereigns, Banks and Large Corporations*, mars 2010. UK Financial Services Authority.

¹⁰ Se bilaga för en diskussion om nivån på golvet.

■ högre än de 15 procent för bolån som Finansinspektionen föreslår. Men Finansinspektionens riskviktsgolv ska tillämpas på de kapitalkrav som gäller enligt EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk CRR/CRD4 (som genomför Basel III) och för storbankerna ska det även tillämpas på det svenska systemriskpåslaget enligt överenskommelsen mellan Finansdepartementet, Finansinspektionen och Riksbanken från i november 2011.¹¹ Det innebär att riskviktsgolvet ska tillämpas i förhållande till ett avsevärt högre kärnprimärkapitalkrav än motsvarande under Basel I och därmed även övergångsreglerna.¹²

Finansinspektionen föreslår att riskviktsgolvet ska införas som en del av den samlade kapitalbedömningen i kapitaltäckningsregelverkets så kallade pelare 2. Det hade varit att föredra att golvet infördes genom föreskrifter. Ett skäl till detta är att pelare 2-krav inte är offentliga. Genom att Finansinspektionen offentligt tillkännager riskviktsgolvet uppnås dock en viss transparens kring åtgärden. Denna transparens begränsas dock av att kapitalbedömningen i sin helhet, och de åtföljande pelare 2-kraven på bankernas kapital, även fortsättningsvis inte är offentlig. Mot bakgrund av osäkerheten kring EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk CRR/CRD4 är dock Finansinspektionens förslag att införa golvet som en del av den samlade kapitalbedömningen i pelare 2 den i dagsläget mest lämpliga metoden. Det föreslagna riskviktsgolvet utgör därför ett komplement till det lagstiftade golvet för bankernas kapitalbas som övergångsreglerna utgör eftersom riskviktsgolvet tillämpas på ett högre kärnprimärkapitalkrav än övergångsreglerna. Men eftersom riskviktsgolvet är ett pelare 2-krav utgör det inget substitut till ett lagstiftat pelare 1-krav.

Ett golv för riskvikter och särskilt ett golv på portföljnivå som Finansinspektionen föreslår kan dock ge incitament att låna ut mer till låntagare med relativt högre risk. Riksbanken uppmanar därför Finansinspektionen att vara uppmärksam på detta och efter en lämplig tidsperiod särskilt utvärdera effekterna av och alternativ till att införa golvet på aggregerad portföljnivå.

Riksbanken anser vidare att det finns behov av en grundlig och generell översyn av användningen av interna modeller för att skatta riskvikter där syftet bör vara att försöka hantera både de metodproblem och de samhällsekonomiska implikationer som är förknippade med dessa modeller. När det specifikt gäller riskvikter för svenska bolån anser Riksbanken att det även finns skäl att analysera om dessa behöver höjas ytterligare.

Det finns ett behov av en grundlig översyn av användningen av interna modeller för att skatta riskvikter generellt. Exempelvis är frågan om osäkerheten kring skattningarnas träffsäkerhet inte begränsad till riskvikter för bolån. En sådan översyn motiveras även av den pågående internationella diskussionen rörande interna modeller.

Specifikt när det gäller riskvikter för svenska bolån anser Riksbanken att det finns skäl att analysera om ett golv på 15 procent är tillräckligt. Mer specifikt behöver det analyseras om det innebär att tillräcklig höjd tas för framtida oförväntade förluster från bostadsutlåning i enlighet med kapitaltäckningsregelverkets syfte. Det behöver även studeras om detta golv ger en tillräcklig säkerhetsmarginal för den osäkerhet som finns kring hur väl de skattade riskvikterna återspeglar kreditrisken. En osäkerhet som härrör från de i sammanhanget relativt korta dataserier som är tillgängliga och som utgör ett problem i sig oavsett förekomsten av strukturella

¹¹ Se "Nya kapitalkrav på svenska banker" <http://www.riksbank.se/sv/Press-och-publicerat/Press-och-debatt/Pressmeddelanden/2011/Nya-kapitalkrav-pa-svenska-banker/>

¹² Riksbanken uppskattar att, sammantaget för de fyra storbankerna, kan riskviktsgolvet binda ytterligare runt sex till åtta miljarder kronor i kärnprimärkapital jämfört med övergångsreglerna.

förändringar på bostadsmarknaden. Dessutom kan det krävas högre riskvikter än det föreslagna golvet för att i större utsträckning ta hänsyn till de indirekta, och till stora delar externa, effekter som är förknippade med bostadsutlåning och som innebär att kostnader bärs av den offentliga sektorn och företagen när hushållens betalningsförmåga försämras. En sådan översyn bör även, om det skulle bli aktuellt, beakta andra metoder än ett högre golv.

När EU:s kommande kapitaltäckningsregelverk CRR/CRD4 är färdigförhandlat bör det också utvärderas om det nuvarande förslagens metod till riskviktsgolvet bör omprövas för att se om det finns bättre sätt att uppnå syftet med riskviktsgolvet. I denna utvärderingen bör det också särskilt beaktas om metoden ska omprövas beroende på om de nuvarande övergångsreglerna tillämpas även efter den 31 december 2013 eller om andra motsvarande regler införs som ett pelare 1-krav i lagstiftningen. I detta sammanhang bör Finansinspektionen också utvärdera vilka konsekvenser detta får för kravet på bankernas kapitalbas med utgångspunkt i att detta krav inte ska bli lägre jämfört med kravet enligt de nuvarande övergångsreglerna.

Riksbanken delar Finansinspektionens bedömning att införandet av ett golv på 15 procent inte innebär något större behov av anpassning för bankerna och att det till stor del redan är omhändertaget i prissättningen av bolån samt att fördelarna med åtgärden klart överstiger kostnaderna.

Höjda riskvikter innebär ett högre kapitalkrav för bankerna vilket i sin tur stärker bankernas motståndskraft och höjer förtroendet för deras kapitalstyrka. Ett högt förtroende är särskilt viktigt för de svenska bankerna på grund av deras stora användning av marknadsfinansiering, varav en stor del är i utländsk valuta.

Riksbanken har tidigare påtalat risken för att ett kraftigt bostadsprisfall kan leda till likviditetsproblem för bankerna, även om de direkta kreditförlusterna från bostadslån skulle bli små. Höjda riskvikter bidrar till att öka investerarnas förtroende, vilket kan minska denna risk. Dessutom skulle höjda riskvikter i större utsträckning ta hänsyn till de kostnader som bärs av den offentliga sektorn och företagen när hushållens betalningsförmåga försämras, vilket i förlängningen bidrar till en sundare utveckling på bostadsmarknaden.

Finansinspektionen beräknar att riskviktsgolvet "låser in" 20 miljarder kronor i kärnprimärkapital i banksystemet. Allt annat lika innebär ett högre kapitalkrav en högre kostnad, även om detta också beror på hur bankernas finansieringskostnad påverkas och av bankernas avkastningskrav. Samtidigt håller bankerna redan idag betydligt mer kapital än vad de behöver hålla enbart sett till riskvikterna. Detta som en följd av bland annat övergångsreglerna från Basel I och marknadens kapitalkrav. Finansinspektionen bedömer även att riskviktsgolvet till stor del redan är omhändertaget i prissättningen till bolånekunder. Riksbanken delar Finansinspektionens bedömning av dessa konsekvenser. Mot bakgrund av de skäl som finns för att höja riskvikterna för svenska bolån så bedömer Riksbanken att nyttan med det föreslagna golvet klart överstiger kostnaderna.

■ På direktionens vägnar:

Stefan Ingves

Eva Cory

I beslutet har deltagit: Stefan Ingves, Kerstin af Jochnick, Karolina Ekholm, Per Jansson, Lars Svensson och Barbro Wickman-Parak.

Föredragande har varit Erik Lenntorp.

BILAGA

En kort beskrivning av IRK-metoden för bolån

Det lagstadgade kapitalkravet anger den lägsta nivå som en banks kapitalbas¹³ ska uppgå till i förhållande till dess riskvägda tillgångar. De riskvägda tillgångarna beräknas genom att exponeringsbeloppet för varje kreditexponering multipliceras med en riskvikt. Riskvikten är alltså av stor betydelse för hur mycket kapital som regelverket kräver att en bank ska hålla.

Övergången från Basel I-regelverket (där riskvikter var fastställda i regelverket) till Basel II innebar genom den interna riskklassificeringsmetoden (IRK) att bankerna själva gavs möjlighet att skatta sina riskvikter inom givna ramar. Detta innebar därmed en betydande förändring.¹⁴ I denna bilaga ges en kort introduktion till några centrala element i IRK-metoden.

Syftet med införandet av IRK-metoden var i första hand att öka riskkänsligheten, så att riskvikten för en enskild exponering i högre utsträckning skulle avspeglare bankens faktiska risk mot låntagaren. I förlängningen var tanken att detta skulle få genomslag i prissättningen av krediter och bidra till en effektivare kapitalallokering i samhället. Dessutom ville man att regelverket i högre utsträckning skulle avspeglare bankernas egna kreditriskberäkningar.¹⁵

Interna modeller i IRK-metoden

IRK-metoden innebär som nämnts ovan att bankerna själva skattar sina riskvikter. Mer precist så gäller att för varje enskild exponering skattar bankerna tre så kallade riskparametrar: *sannolikhet för fallissemang (PD, Probability of Default)*, *förlust vid fallissemang (LGD, Loss Given Default)* och *exponeringsbeloppet vid fallissemang (EAD, Exposure at Default)*. Det är vid skattningen av dessa tre parametrar som bankerna använder sina interna modeller, vilka bland annat tar hänsyn till historiska kreditförluster.¹⁶ För att få fram riskvikten för bolån används de två förstnämnda internt skattade riskparametrarna som indata i en av regelverket fastslagen formel.¹⁷

$$\text{Riskvikt} = \{LGD \times N[(1 - 0,15)^{-0,5} \times G(PD) + (0,15/(1 - 0,15))^{0,5}] \times G(0,999) - PD \times LGD\} \times 12,5 \times 1,06$$

[1.]

där $N(x)$ är den kumulativa standardiserade normalfördelningsfunktionen och $G(z)$ är inversen av $N(x)$. Bankerna beräknar på detta sätt en individuell riskvikt för varje enskild exponering i en portfölj.

¹³ Det finns kapital av olika kvaliteter och regelverket stipulerar även olika kapitalrelationer för olika former av kapital.

¹⁴ Banker som inte använder IRK-metoden måste istället använda den så kallade Schablonmetoden för att beräkna sitt kapitalkrav. I Schablonmetoden finns inget utrymme för egna skattningar av riskvikterna utan dessa är fastställda i regelverket.

¹⁵ För en längre diskussion se Lind, Göran (2005), *Basel II – Ett nytt regelverk för banker, Penning & Valutapolitik*, 2005:2, s 5-22.

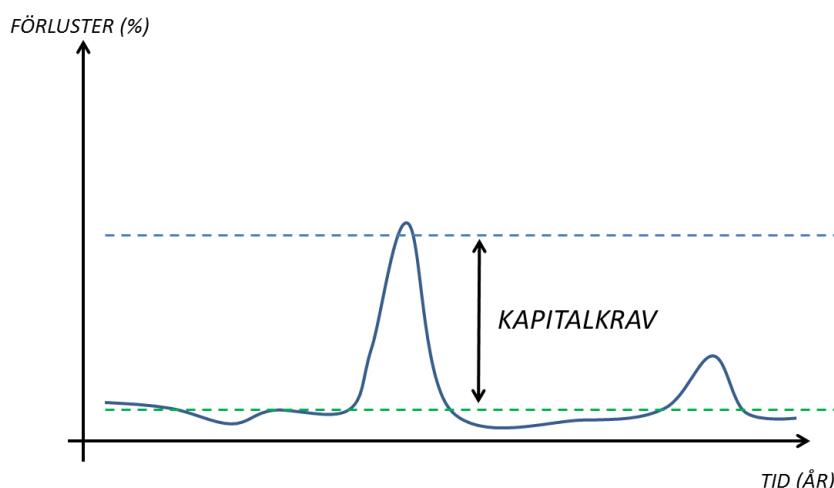
¹⁶ En förutsättning för att få lov att använda interna modeller är att de är godkända av tillsynsmyndigheten.

¹⁷ *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A revised framework, Comprehensive Version*, Basel Committee on Banking Supervision, juni 2006. BIS.

Vad är kapitalkravet avsett att täcka?

De förluster som i regelverket benämns förväntade förluster (Expected Loss, EL) kan bankerna täcka med andra medel än de som omskrivs här. Den förväntade förlusten är definierad som produkten av riskparametrarna PD, LGD och EAD, det vill säga de riskparametrar som bankerna själva skattar.

Enligt Basel II är kapitalkravet avsett att täcka *oförväntade förluster* (Unexpected Loss, UL). Det är med hjälp av formeln ovan som den förväntade förlusten bestäms. Figur 1 illustrerar avsikten grafiskt. Den heldragna kurvan föreställer en hypotetisk tidsserie över kreditförluster. Den nedre streckade linjen är den förväntade (eller genomsnittliga) förlusten för denna historik sett över observationsperioden. Den övre streckade linjen illustrerar en hög nivå av förluster som ges av regelverket baserat på den förväntade förlusten. Själva kapitalkravet, illustrerat med en pil i Figur 1, är då skillnaden mellan de olika förlustnivåerna. Den oförväntade förlusten ska banker hålla en kapitalbas för.

Figur 1. Illustration av relationen mellan förväntad och oförväntad förlust samt kapitalkrav. Den heldragna kurvan föreställer en hypotetisk tidsserie över kreditförluster. Den nedre streckade linjen är den förväntade (eller genomsnittliga) förlusten. Den övre streckade linjen är en hög nivå av förluster som ges av regelverket baserat på den förväntade förlusten.

Hur stora oförväntade förluster ska kapitalkravet täcka?

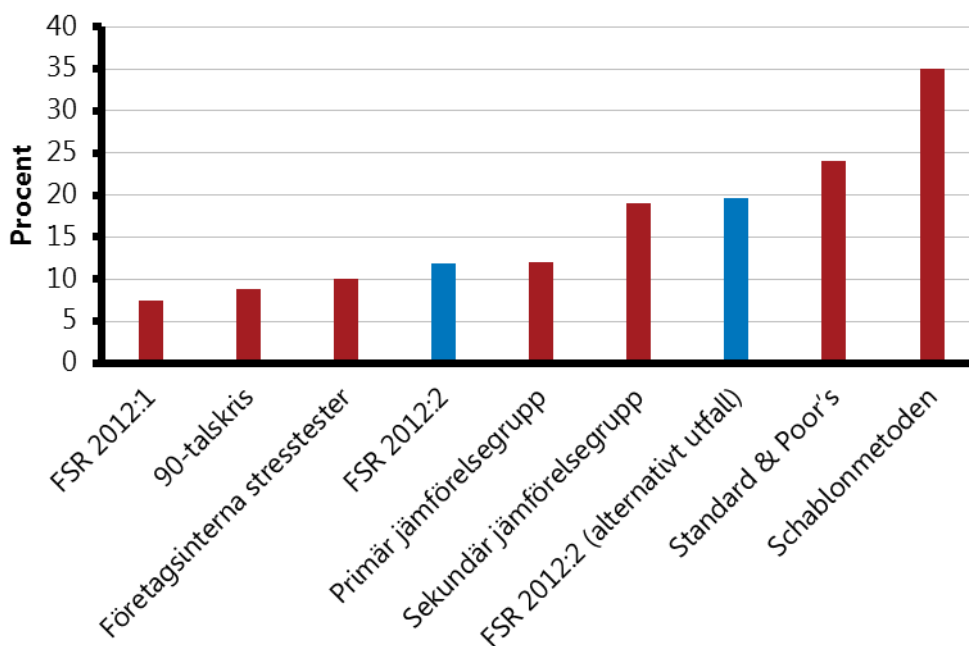
Eftersom kapitalkravet syftar till att täcka oförväntade förluster så reser det i sin tur frågan *hur stora* oförväntade förluster detta handlar om. För att besvara denna fråga hade man därför i åtanke att kalibrera kapitalkravet så att en bank skulle drabbas av större oförväntade förluster än sin lagstadgade kapitalbas med en mycket låg sannolikhet.¹⁸ Tekniskt kom detta till uttryck genom att den percentil som används för att beräkna riskvikten i den fördelning som ligger till grund för Basel-formeln sattes till 99,9 procent, vilket även kan spåras i [1.].

Annorlunda uttryckt var avsikten att under givna antaganden ska sannolikheten att en bank är solvent det närmsta året vara större än 99,9 procent.

¹⁸ An Explanatory Note on the Basel II IRB Risk Weight Functions, Basel Committee on Banking Supervision, juli 2005. BIS.

Om olika riskviktsnivåer

Idag är det exponeringsviktade genomsnittet på riskvikter för bolån knappt 6 procent för de svenska banker som har tillåtelse att beräkna sina riskvikter med interna modeller. I promemorian om riskviktsgolv presenterar Finansinspektionen ett antal jämförande förlust- och riskviktsnivåer, se Figur 1.¹⁹ Detta som bakgrund till deras förslag om ett riskviktsgolv på 15 procent.

Figur 2. Sammanställning över jämförande riskviktsnivåer. Staplarna FSR 2012:2 och FSR 2012:2 (alternativt utfall) bygger på Riksbankens beräkningar. Övriga staplar är från Finansinspektionens promemoria Riskviktsgolv för svenska bolån, FI Dnr 12-11920 i vilken dessa även beskrivs utförligt.

En av dessa jämförande förlustnivåer är baserad på Riksbankens stresstest i Finansiell Stabilitet 2012:1. Baserat på förlustnivån i det stresstestet beräknar Finansinspektionen en implicerad genomsnittlig riskvikt på 7,5 procent (stapeln FSR 2012:1 i Figur 2). Sedan promemorians publicering har Riksbanken publicerat en ny stabilitetsrapport inklusive stresstester. Om samma metod som Finansinspektionen använder i sin promemoria appliceras på det senaste stresstestet ger det en implicerad genomsnittlig riskvikt på 11,9 procent (stapeln FSR 2012:2 i Figur 2).

Det bör noteras att Riksbankens stresstester avser en oväntad och allvarlig negativ händelse. Detta stressscenario, som Finansinspektionen även påpekar i sin promemoria, är troligtvis inte en fullt lika allvarlig stressnivå som den kapitalkravet syftar till att täcka. Även om förlusterna i stresstestet aggregeras på tre år, som i beräkningen av ovan implicerade genomsnittliga riskvikter, så går det inte att säga om det i sig avspeglar ett tillräckligt allvarligt scenario. Dessutom fokuserar stresstesterna på enskilda institut snarare än på banksystemet som helhet. Detta innebär att interaktioner och korrelationer mellan bankerna inte nödvändigtvis fångas i dessa tester och att riskerna som helhet kan vara större än vad som framgår av resultaten för de enskilda bankerna. Stresstesterna fångar inte heller de indirekta effekterna som är förknippade med bostadsutlåning och som kan

¹⁹ Riskviktsgolv för svenska bolån, FI Dnr 12-11920. Finansinspektionen.

■ fördjupa en konjunkturedgång. Sammantaget gör detta det troligt att förlustnivån i stresstesterna är en underskattning även utifrån det givna stressscenariot.

Som en jämförelse kan även den implicerade genomsnittliga riskvikten beräknas utifrån Riksbankens stresstest, men utifrån ett betydligt mindre sannolikt utfall av detta stresstest. Det skulle ge en implicerad genomsnittlig riskvikt på 19,7 procent (stapeln FSR 2012:2 (alternativt utfall) i Figur 2).²⁰

Det framgår i Figur 2 att det finns ett flertal olika jämförande förlustnivåer och riskviktsnivåer, vilket innebär att det är en bedömningsfråga vilken nivå för ett golv som dessa indikerar. Det förefaller dock som att ett golv på minst 15 procent är motiverat. Osäkerheten i denna bedömning understyrker dock det behov av en översyn som Riksbanken har identifierat i remissyttrandet.

²⁰ Det mindre sannolika utfallet är beräknat utifrån de kreditförluster från hushållssektorn som väntas uppstå i stresstestet givet ett 95 procentigt osäkerhetsintervall, se diagram 5:11 i *Finansiell Stabilitet 2012:2*, Sveriges riksbank.